

Sygn. akt VIII GC 553/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 lutego 2016 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział VIII Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Natalia Pawłowska - Grzelczak

Protokolant: stażysta Marta Serwatka

po rozpoznaniu w dniu 20 stycznia 2016 r. w Szczecinie

sprawy z powództwa (...) Technologicznego w S.

przeciwko R. R.

o zapłatę

I. oddala powództwo;

II. zasądza odpowoda (...) Technologicznego w S. na rzecz pozwanego R. R. kwotę 3617 zł (trzy tysiące sześćset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt VIII GC 553/14

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 5 grudnia 2014 r. powód (...) Technologiczny w S. wniósł o zasądzenie od pozwanego R. R. kwoty 124 037,85 zł wraz odsetkami ustawowymi od kwoty 18 995,39 zł od dnia 16 lutego 2013 r. i od kwoty 105 042,46 zł od dnia 22 marca 2013 r. oraz kosztami procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu powód podał, że łączyła go z pozwanym umowa zwarta w dniu 3 lipca 2012 r., której termin zakończenia został zmieniony aneksem nr (...) i ustalony na dzień 20 października 2012 r. Zdaniem powoda część prac zgłoszonych do odbioru nie została w ogóle zrealizowana a część dotknięta była wadami. Powód stał na stanowisku, że ziściły się przesłanki do naliczenia kary umownej za niewykonanie przedmiotu umowy w terminie, jak i za zwłokę w usunięciu wad i usterek stwierdzonych przy odbiorze. Przedmiot umowy został wykonany dopiero w dniu 27 listopada 2012 r. jednak powód przyjął w tym zakresie datę 12 listopada 2012 roku jako datę bardziej korzystną dla pozwanego. Kara z tego tytułu za 23 dni zwłoki wyniosła 54 908,56 zł. Jeśli chodzi o zwłokę w usunięciu usterek to termin na to został wyznaczony na dzień 27 listopada 2012 r., pozwany nie usunął wszystkich wad co się odnosiło przede wszystkim do dokumentacji. Prawidłowe dokumenty zostały przedłożone dopiero 18 grudnia 2012 r. zatem zwłoka wyniosła 21 dni. Powód domaga się z tego tytułu kary umownej w kwocie 50 133,90 zł. Dochodzi zapłaty także z drugiej umowy jaką zawarł z pozwanym, której przedmiotem były roboty uzupełniające w stosunku do zamówienia podstawowego. W ocenie powoda pozwany zrealizował umowę w terminie, jednak nie dostarczył w terminie wymaganych umową protokołów, atestów certyfikatów. Z uwagi na to, że dokumentacja ta została dostarczona dopiero w dniu 18 grudnia 2012 r. pozwany dopuścił się zwłoki wynoszącej 67 dni. W związku z tym powód naliczył pozwanemu karę umowną w kwocie 18 995,39 zł. W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu przyznał, że strony łączyły dwie umowy, których przedmiotem były prace w ramach remontu (...) Studenckiego. Kwestionując 23 – dniową zwłokę w realizacji umowy pozwany wskazał, że wykonał prace w terminie

i zgłosił gotowość do odbioru w pierwszym dniu roboczym przypadającym po dniu ukończenia prac. Natomiast to powód dopuścił się zwłoki w przystąpieniu do odbioru prac. Zarzucił też niekonsekwencję powodowi, który z jednej strony utrzymywał, że roboty zostały wykonane dopiero w dniu 27 listopada 2012 r.; zaś kary umowne naliczył do 12 listopada 2012 r. Pozwany zaprzeczył by dopiero w dniu 18 grudnia 2012 r. dostarczył dokumentację powykonawczą. Nawet gdyby zaś przyjąć, że faktycznie przedmiot umowy miał wady to były to wady i usterki nieistotne, które nie uzasadniały odmowy odbioru końcowego. W konsekwencji to powód doprowadził do powstania opóźnienia. Niezależnie od tego pozwany zakwestionował roszczenie także co do wysokości wskazując, że ostateczne wynagrodzenie z umowy zawartej w dniu 3 lipca 2012 r. opiewało na kwotę 887 885,56 zł podczas, gdy powód naliczył kary umowne od kwoty 1 193 664,37 zł. Podobnie pozwany uznał za bezzasadne roszczenie z drugiej umowy zawartej w dniu 8 października 2012 r. skoro roboty zostały zrealizowane w terminie i wraz z pismem, w którym zgłosił do odbioru roboty przedłożył dokumentację powykonawczą.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W toku postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na realizację zadania pod nazwą „(...) (...) Studenta Nr 1 przy al. (...) w S.” powód wybrał ofertę pozwanego. W wyniku powyższego powód (...) (...)y w S. (zamawiający) zawarł z pozwanym R. R. (wykonawcą) w dniu 3 lipca 2012 r. umowę nr (...). Zakres rzeczowy i niezbędne materiały, ich ilość i jakość zostały zawarte w załączniku nr 8 oraz w załączniku nr 9 do Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia (SIWZ). Zgodnie z § 6 ust. 1 wykonawca miał zgłosić zamawiającemu na piśmie o zakończeniu robót. Do pisemnego zgłoszenia zakończenia robót wykonawca miał załączyć: certyfikaty zgodności z Polską Normą lub aprobaty techniczne, dopuszczenia oraz atesty na wbudowane materiały, protokoły badań i sprawdzeń (sanitarnych, elektrycznych i innych niezbędnych), dokumentację powykonawczą i inne dokumenty wymagane prawem budowlanym. Zamawiający miał rozpocząć odbiór przedmiotu umowy w terminie 10 dni kalendarzowych od daty zgłoszenia zakończenia robót z uwzględnieniem warunków określonych powyżej (§ ust. 2). W przypadku, gdy w toku czynności odbioru stwierdzone zostałyby wady i wady te nadawałyby się do usunięcia, zamawiający mógł odmówić odbioru końcowego do czasu usunięcia wad, sporządzając w tym zakresie protokół odbioru wstępnego i wyznaczając termin ich usunięcia, zachowując prawo do naliczenia kar umownych (§ 6 ust. 3, 3.1). Jeżeli wady nie nadawałyby się do usunięcia a nie uniemożliwiałyby użytkowania przedmiotu umowy zgodnie z przeznaczeniem, zamawiający mógł przyjąć przedmiot umowy obniżając odpowiednio wynagrodzenie wykonawcy (§ 6 ust. 3.2., 3.2.1.). Jeżeli wady uniemożliwiałyby użytkowanie przedmiotu umowy zgodnie z przeznaczeniem, zamawiający miał prawo do odstąpienia od umowy i zachowując prawo do kar umownych, mógłby żądać wykonania przedmiotu umowy po raz drugi, wyznaczając termin wykonania (§ 6 ust. 3.2.2.). Strony postanowiły, że z czynności odbioru zostanie spisany protokół i podpisany w dniu zakończenia odbioru (ust. 5). Wynagrodzenie za przedmiot umowy strony ustaliły do kwoty 1 193 664,37 zł brutto. Wynagrodzenie to miało charakter kosztorysowy, na podstawie sprawdzonego przez Inspektorów Nadzoru kosztorysu powykonawczego, uwzględniającego ceny robocizny (R), wbudowanego materiału (M) i użytego sprzętu (S) ujęte w kosztorysie ofertowym wykonawcy oraz ilości rzeczywiście wykonanych i odebranych robót (§ 7 ust. 1 i 2). Zapłata wynagrodzenia miała nastąpić fakturą częściową wg. harmonogramu rzeczowo-finansowego po wykonaniu zakresów robót podanych w harmonogramie na podstawie kosztorysów powykonawczych i spisaniu protokołów odbioru robót w toku oraz fakturą końcową po bezusterkowym odbiorze robót i podpisaniu protokołu odbioru końcowego bez uwag oraz sprawdzeniu przez inspektorów nadzoru kosztorysów powykonawczych. W § 11 strony zastrzegły możliwość stosowania kar umownych. Wykonawca miał zapłacić zamawiającemu kary umowne za zwłokę w wykonaniu przedmiotu umowy w wysokości 0,2 % łącznego wynagrodzenia brutto za każdy dzień zwłoki; za zwłokę w usunięciu wad stwierdzonych przy odbiorze i w okresie gwarancji w wysokości 0,2 % wynagrodzenia brutto za każdy dzień zwłoki liczony odpowiednio do terminu wskazanego do usunięcia wad przy odbiorze (ust. 1). Dla celów naliczenia kar umownych przyjęto wysokość wynagrodzenia brutto, tj. 1 193 664,37 zł. (ust. 5). Pierwotnie strony ustaliły termin zakończenia robót na dzień 15 września 2012 roku, jednak aneksem nr (...) do umowy zmieniono ten termin i ustalono na dzień 20 października 2012 r.

Dowód: Specyfikacja Istotnych Warunków Zamówienia wraz z załącznikami (k.12 – 21), umowa nr (...) (k. 21 – 23), harmonogram (k. 24), aneks nr (...) (k. 29).

W dniu 5 października 2012 roku pozwany złożył powodowi pismo, zatytułowane „Wykaz atestów, deklaracji, certyfikatów i aprobat odnoszących się do (...) (...) (...)1 przy Al. (...) w S.”. Pozwany wykonał roboty objęte umową nr (...). W związku z tym w piśmie z dnia 22 października 2012 roku zgłosił do odbioru zrealizowany zakres prac na podstawie umowy z dnia 3 lipca 2012 r. Wskazano jednocześnie, że z tego zakresu robót nie zrealizowano łazienki OS, ze względu na brak rozwiązań technicznych oraz nie zrealizowano robót w pólśanatorium. W e-mailu z dnia 23 października 2012 r. powód zwrócił się do pozwanego o nadesłanie dokumentów wymaganych w § 6 umowy. W e-mailu z dnia 5 listopada 2012 r. powód ustalił termin odbioru robót na dzień 7 listopada 2012 r. Jednocześnie zwrócił się do pozwanego o uzupełnienie na dzień odbioru dokumentów wymienionych w § 6 umowy.

Dowód: zgłoszenie odbioru (k. 26), e-mail z dnia 5 listopada 2012 r. (k. 28), kosztorysy powykonawcze (k. 76 – 78), wykaz (k. 80), e-mail z dnia 23 października 2012 r. (k. 118).

W dniu 7 listopada 2012 r. przystąpiono do odbioru robót objętych umową z dnia 3 lipca 2012 r. W toku czynności odbiorowych stwierdzono liczne wady i usterki przedmiotu umowy z branży budowlanej, elektrycznej i sanitarnej. Wykaz usterek został przesłany pozwanemu. Z uwagi na zakres usterek nie zakończono odbioru w dniu 7 listopada 2012 r. a kolejny odbiór został wyznaczony na dzień 12 listopada 2012 roku, o czym powiadomiono pozwanego w e-mailu z dnia 9 listopada 2012 r. W dniu 12 listopada 2012 r. nie stawił się pozwany, który dzień wcześniej informował powoda o niemożliwości odbioru w tym dniu z uwagi na zaplanowane inne odbiory, ale obecny był kierownik robót. Kolejny termin czynności odbiorowych wyznaczono na dzień 19 listopada 2012 r. Podczas czynności odbiorowych w tym dniu znowu stwierdzono usterki w robotach budowlanych, sanitarnych i elektrycznych. W e-mailu z dnia 21 listopada 2012 r. powód przesłał pozwanemu wykaz usterek oraz poinformował, że odbiór usterek wyznaczony został na dzień 27 listopada 2012 r. W dniu 27 listopada 2012 r. spisano protokół odbioru końcowego robót. W protokole tym stwierdzono, że roboty zostały wykonane zgodnie z umową i aneksem w terminie do 12 listopada 2012 r. wskazując, że opóźnienie w wykonaniu robót wynosi 23 dni. Jednocześnie oświadczone, że usterki stwierdzone w załącznikach z dnia 12 listopada 2012 roku i 21 listopada 2012 r. zostały przez pozwanego usunięte do dnia 27 listopada 2012 r. W punkcie 5 protokołu zostało wskazane, że przekazano użytkownikowi dokumenty powykonawcze z wyjątkiem oświadczenia kierownika budowy o wbudowaniu materiałów w trakcie wykonania robót oraz wykonaniu prac zgodnie ze sztuką budowlaną oraz książek obmiarów. Dalej w punkcie 6 stwierdzono, że wykonawca dostarczy dokument potwierdzający sprawność instalacji p.poż. Pozwany dostarczył wówczas dokumenty powykonawcze, jednak był to jeden komplet do 3 umów łączących strony, dokumenty te były nieuporządkowane. Pozwany oraz kierownik budowy odmówili podpisania tego protokołu z uwagi na zapisy w punktach 5 i 6. Nadto pozwany zakwestionował zapis odnośnie 23 – dniowej zwłoki w wykonaniu robót.

Dowód: korespondencja e – mail (k. 27), wykaz usterek (k. 29 – 30), wykaz niedoróbek robót sanitarnych (k. 31), uwagi do robót elektrycznych (k. 32), wykaz usterek (k. 33 – 36), protokół z dnia 27 listopada 2012 r. (k. 37), e-mail z dnia 11 listopada 2012 r. (k. 119), zeznania świadka J. W. (k. 148 verte – 149), zeznania świadka T. K. (k. 149 – 150 verte), zeznania świadka J. P. (k. 150 verte – 152), zeznania świadka A. B. (1) (k. 152 – 152 verte), zeznania świadka R. C. (k. 152 verte – 153 verte), zeznania świadka H. L. (1) (k. 153 verte – 154 verte), przesłuchanie pozwanego R. R. (k. 163 – 165).

W dniu 18 grudnia 2012 r. pozwany przedłożył powodowi kosztorysy powykonawcze oraz ponownie przedłożył uporządkowane atesty, certyfikaty oraz deklaracje zgodności dotyczące wbudowanych materiałów wraz z oświadczeniem kierownika budowy potwierdzającym wbudowanie tych materiałów podczas wykonywania prac remontowych w (...) Studenta nr 1. Nadto ponownie przedłożył kilka protokołów dotyczących instalacji elektrycznej, które zostały skorygowane w zakresie daty ich powstania.

Dowód: pismo z dnia 18 grudnia 2012 r. (k. 38), oświadczenie (k. 39), wykaz (k. 39 a).

W dniu 4 lutego 2013 r. sporządzono protokół odbioru wykonanych robót za okres od 9 października 2012 r. do 22 października 2012 r. Protokół został podpisany przez kierownika budowy R. C., inspektora nadzoru robót elektrycznych A. B. (1), inspektora nadzoru branży sanitarnej A. D. i inspektora nadzoru branży budowlanej J. P..

Dowód: protokół odbioru robót wraz z zestawieniem (k. 74 – 75).

Oprócz umowy obejmującej roboty podstawowe strony zawarły w dniu 10 września 2012 r. umowę na podstawie, której powód (zamawiający) zlecił a pozwany (wykonawca) przyjął do wykonania roboty dodatkowe do zamówienia podstawowego związanego z remontem (...) Studenta nr 1 przy al. (...) w S., objętego umową nr (...). Zakres tych robót został wskazany w protokole konieczności z dnia 3 września 2012 r. Termin zakończenia robót wyznaczono na dzień 24 września 2012 r. (§ 2 ust. 2). Przez wykonanie robót strony rozumiały zarówno wykonanie robót budowlanych jak i dostarczenie dokumentacji w postaci certyfikatów zgodności z Polską Normą lub aprobat technicznych, dopuszczenia, atestów na wbudowane materiały (§ 2 ust. 3). Zgodnie z § 6 ust. 1 wykonawca miał zgłosić zamawiającemu na piśmie o zakończeniu robót, do tego zgłoszenia załączając certyfikaty zgodności z Polską Normą lub aprobaty techniczne, dopuszczenia, atesty na wbudowane materiały. Zamawiający miał rozpocząć odbiór przedmiotu umowy w terminie 10 dni kalendarzowych od daty zgłoszenia zakończenia robót z uwzględnieniem warunków określonych powyżej (§ 2 ust. 2). Zgodnie z § 6 ust. 3 m.in. jeżeli w toku czynności odbioru zostaną stwierdzone wady i nadają się one do usunięcia, to zamawiającemu przysługuje uprawnienie odmowy odbioru końcowego do czasu usunięcia wad, sporządzając w tym czasie protokół odbioru wstępnego i wyznaczając termin ich usunięcia oraz zachowując prawo do naliczania kar umownych wg § 11 ust. 1. Zgodnie z § 7 umowy strony ustaliły kosztorysowe wynagrodzenie do kwoty 66.256,92 zł brutto, ustalone na podstawie sprawdzonego przez Inspektorów Nadzoru kosztorysu powykonawczego, uwzględniającego ceny robocizny, wbudowanego materiału i użytego sprzętu ujęte w kosztorysie ofertowym wykonawcy oraz ilości rzeczywiście wykonanych i odebranych robót. Zapłata wynagrodzenia miała nastąpić fakturą częściową wg harmonogramu rzeczowo-finansowego po wykonaniu zakresów robót podanych w harmonogramie na podstawie kosztorysów powykonawczych i spisaniu protokołów odbioru robót w toku oraz fakturą końcową po bezusterkowym odbiorze robót i podpisaniu protokołu odbioru końcowego bez uwag oraz sprawdzeniu przez inspektorów nadzoru kosztorysów powykonawczych. Zamawiający w § 7 ust. 4 umowy zobowiązał się do zapłaty wynagrodzenia w terminie 7 dni od daty otrzymania prawidłowo wystawionej faktury i protokołu odbioru robót. Za podstawę do zapłaty faktury końcowej strony ustaliły bezusterkowy protokół odbioru robót objętych umową.

Dowód: umowa nr (...) (k. 43 – 46).

Powyzsza umowa została zawarta po zapoznaniu się z przebiegiem realizacji umowy nr (...), przy czym charakter robót był taki, że aby pozwany mógł wykonać prace podstawowe najpierw musiał wykonać prace uzupełniające.

Dowód: protokół konieczności (k. 47 – 48), zeznania świadka J. P. (k. 150 verte – 152), zeznania świadka R. C. (k. 152 verte – 153 verte), przesłuchanie pozwanego R. R. (k. 163 – 165).

W dniu 24 września 2012 roku pozwany zgłosił powodowi zakończenie robót uzupełniających wykonywanych na podstawie umowy nr (...).

Dowód: pismo z dnia 24 września 2012 r. (k. 49), pismo z dnia 24 września 2012 roku (k. 79).

W dniu 8 października 2012 r. sporządzono protokół odbioru końcowego robót objętych umową z dnia 10 września 2012 r., w którym stwierdzono zakończenie robót uzupełniających w dniu 24 września 2012 r. Nie stwierdzono zwłoki w wykonaniu prac. Stwierdzono usterki w postaci braku atestów, deklaracji, certyfikatów, deklaracji zgodności, na usunięcie których wyznaczony został pozwanemu termin do 12 października 2012 r. Stwierdzono, że roboty zostały wykonane zgodnie z umową, dokumentacją oraz późniejszymi ustaleniami. Obiekt przekazano użytkownikowi w dniu 8 października 2012 r. oraz dokumenty według wykazu stanowiącego załącznik nr 5.

Dowód: protokół z dnia 8 października 2012 r. (k. 50, 161 a – 161 b).

W dniu 18 grudnia 2012 roku pozwany złożył powodowi pismo przewodnie w którym wskazał, że składa wykaz atestów, certyfikatów, deklaracji i aprobat odnoszących się do remontu w zakresie robót uzupełniających.

Dowód: wykaz (k. 51).

W dniu 22 stycznia 2013 r. powód wystawił pozwanemu notę księgową nr (...), w której obciążył pozwanego karą umowną za 67 - dniową zwłokę w usunięciu wad w ramach realizacji umowy z dnia 10 września 2012 r. na kwotę 18 995,39 zł naliczoną od dnia 13 października 2012 r. do 18 grudnia 2012 r. W dniu 12 lutego 2013 r. powód wystawił pozwanemu notę księgową nr (...), w której obciążył pozwanego karami umownymi: za 23 – dniową zwłokę w wykonaniu umowy z dnia 3 lipca 2012 r. na kwotę 54 908,56 zł oraz za 21 – dniową zwłokę w usunięciu usterek na kwotę 50 133,90 zł. naliczoną od dnia 27 listopada 2012 roku do 18 grudnia 2012 r. Łącznie suma kar z tego tytułu wyniosła 105 042,46 zł.

Dowód: nota księgową nr (...) z dowodem odbioru (k. 40 – 42), nota księgową nr (...) z dowodem odbioru (k. 52 – 54).

Sąd zważył co następuje:

Powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Powód domagał się niniejszym pozwem zapłaty kary umownej w łącznej kwocie 105 042,46 zł za zwłokę w wykonaniu robót zleconych pozwanemu R. R. na podstawie umowy z dnia 3 lipca 2012 r. oraz za zwłokę w usunięciu stwierdzonych usterek (brak dokumentacji). Pozew obejmował także żądanie zapłaty kary umownej w kwocie 18 995,39 zł za zwłokę w usunięciu usterek (brak dokumentacji) stwierdzonych po wykonaniu przez pozwanego drugiej z łączącej strony umowy z dnia 10 września 2012 r. obejmującej roboty uzupełniające w stosunku do umowy z dnia 3 lipca 2012 r. Podstawę żądania sformułowanego w pozwie stanowi art. 483 k.c., gdyż strony w § 11 ust. 1 zawartych umów rzeczywiście taki zapis o karze umownej przewidziały. Zgodnie z art. 483 k.c. w razie niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania kara umowna należy się wierzycielowi w zastrzeżonej na ten wypadek wysokości bez względu na wysokość poniesionej szkody. Żądanie odszkodowania przenoszącego wysokość zastrzeżonej kary nie jest dopuszczalne, chyba że strony inaczej postanowiły (§ 1). Jeżeli zobowiązanie zostało w znacznej części wykonane, dłużnik może żądać zmniejszenia kary umownej; to samo dotyczy wypadku, gdy kara umowna jest rażąco wygórowana (§ 2). W judykaturze i piśmiennictwie wskazuje się, że zakres odpowiedzialności z tytułu kary umownej pokrywa się w pełni z zakresem ogólnej odpowiedzialności dłużnika za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania (art. 471 k.c.). Kara umowna stanowiąc surogat odszkodowania podlega jednak pewnym modyfikacjom i uproszczeniom wpływającym zarówno z charakteru samej kary umownej, jak i jej celu, którym z jednej strony jest dyscyplinowanie stron stosunku obligacyjnego do wypełnienia wzajemnych świadczeń zgodnie z jego treścią, a z drugiej ułatwienie sytuacji dowodowej strony, na rzecz której taka kara umowna została zastrzeżona. Podstawową przesłankę powstania roszczenia o zapłatę kary umownej stanowi niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania z przyczyn, za które odpowiada strona zobowiązana. Na powódzie, zgodnie z ogólną zasadą rozkładu ciężaru dowodu wyrażoną w art. 6 k.c. ciążył obowiązek wykazania, że w umowie zastrzeżono kary umowne oraz, że w ogóle nastąpiło nienależyte wykonanie umowy. Nie był w sprawie sporny fakt zawarcia dwóch umów tj. z dnia 3 lipca 2012 r. obejmującej roboty podstawowe w ramach remontu (...) Studenta w S. oraz z dnia 10 września 2012 r. w zakresie robót uzupełniających w stosunku do podstawowych robót objętych pierwszą umową. Nie był też kwestionowany fakt zastrzeżenia kary umownej na wypadek przekroczenia terminu umownego zakończenia realizacji przedmiotu umowy, w wysokości 0,2% wynagrodzenia brutto pozwanego jako wykonawcy, za każdy dzień zwłoki, jak i przekroczenia wyznaczonego przez powoda terminu na usunięcie wad, w wysokości 0,2% wynagrodzenia brutto pozwanego, za każdy dzień zwłoki. Obydwie strony procesu pozostawały w sporze co do terminu zakończenia przez pozwanego robót objętych umową z dnia 3 lipca 2012 r. oraz co do terminu dostarczenia dokumentacji powykonawczej, co też – według twierdzeń pozwu - zaktualizowałoby uprawnienie powoda do naliczenia kar umownych.

W ocenie Sądu zaferowany materiał dowodowy prowadzi do wniosku, że brak było podstaw do naliczenia przez powoda kar umownych dochodzonych niniejszym pozwem. Jeśli chodzi o umowę z dnia 3 lipca 2012 r. to niewątpliwie termin zakończenia realizacji robót nią objętych strony ustaliły - w drodze aneksu nr (...) - na dzień 20 października 2012 r. Nie zasługuje na uwzględnienie stanowisko powoda jakoby pozwany nie wykonał robót zleconych tą umową w terminie. Treść pisma z dnia 22 października 2012 r. potwierdza fakt zgłoszenia zakończenia robót w pierwszym dniu

robotycznym przypadającym po ukończeniu prac – co miało miejsce w dniu 20 października 2012 r. O tym, że nastąpiło terminowe zakończenie prac sugerują też zeznania świadków A. D. i A. B. (1), według których „na dzień 20 października 2012 r. prace były raczej zakończone”. Powód jako zamawiający ustalił termin odbioru robót na dzień 7 listopada 2012 r. Nie było kwestionowane w toku procesu, że w tym dniu nie zostały odebrane wszystkie prace z uwagi na ujawnione wady i usterki w robotach budowlanych, sanitarnych i elektrycznych, których wykaz został przedstawiony pozwanemu. Także w dniach 12 listopada 2012 r. i 19 listopada 2012 r. kontynuowane były czynności odbiorowe ze względu na stwierdzane w tym czasie wady i usterki. Powyższe znajduje potwierdzenie zarówno w korespondencji elektronicznej kierowanej do pozwanego, wykazach usterek jak i zeznaniach świadków T. K., J. P., A. B. (1), A. D., R. C. i H. L. (2). Po ostatecznym stwierdzeniu zakresu wad i usterek powód w e-mailu z dnia 21 listopada 2012 r. wyznaczył pozwanemu termin usunięcia usterek na dzień 27 listopada 2012 r. Zdaniem Sądu na ten dzień wszystkie usterki zostały usunięte, co zresztą potwierdza protokół spisany w dniu 27 listopada 2012 r. (k. 37), w którym wyraźnie wskazano, że usterki stwierdzone w załącznikach z dnia 12 listopada 2012 r. i 21 listopada 2012 r. wykonawca usunął w terminie do dnia 27 listopada 2012 roku.

W świetle powyższego jako bezzasadny uznać należy argument powoda, że do 27 listopada 2012 r. usuwane były usterki i dlatego roboty nie były jeszcze przez pozwanego zakończone. Zauważyć należy, że sam fakt istnienia jakichkolwiek wad czy usterek nie może stanowić o tym, że prace nie zostały zakończone. Czym innym jest bowiem odbiór robót, a czym innym usuwanie usterek. Nie można zaakceptować, co było wielokrotnie zarówno w doktrynie jak i w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazywane, takiej koncepcji, zgodnie z którą roszczenie o zapłatę wynagrodzenia wykonawcy staje się wymagalne dopiero z chwilą bezusterkowego odbioru robót przez zamawiającego. Przeciwnie, wykonawca jest zobowiązany po zakończeniu robót zgłosić gotowość do odbioru i dopiero w protokole odbioru zamawiający może wskazać ewentualnie stwierdzone wady i usterki oraz wyznaczyć termin na ich usunięcie. Nie oznacza to jednak, że faktycznie wykonawca zakończył roboty dopiero z chwilą usunięcia wszystkich usterek. Oczywiście jest, że często kwestia usuwania wad i usterek oraz ponoszenia odpowiedzialności w tym zakresie stanowi przedmiot sporu. Zakończenie robót (oddanie dzieła), uzasadniające żądanie wynagrodzenia, następuje z chwilą kiedy faktycznie zgłoszono je do odbioru, nawet gdy są obciążone wadami czy usterekami. Wyjątek dotyczy jedynie sytuacji, w której stwierdzono wady istotne, które uniemożliwiają korzystanie z obiektu zgodnie z przeznaczeniem, i które tym samym uniemożliwiają dokonanie odbioru (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2015 r., III CZP 8/15). Taka sytuacja w omawianej sprawie jednak nie wystąpiła, a przynajmniej powód w żaden sposób tak nie twierdził a tym bardziej takiej okoliczności nie wykazał. Zdaniem Sądu zakres zleconych pozwanemu prac na podstawie umowy z dnia 3 lipca 2012 r. został wykonany z zachowaniem terminu. Twierdzeniom powoda o zakończeniu prac dopiero w dniu 27 listopada 2012 r. przeczy też protokół odbioru wykonanych robót z dnia 4 lutego 2013 r. (k.74 - 75), podpisany przez inspektora nadzoru branży budowlanej J. P., inspektora nadzoru branży sanitarnej A. D., inspektora nadzoru branży elektrycznej A. B. (2) oraz kierownika budowy R. C.. Z treści tego protokołu wynika, że prace wykonywane były w okresie od 9 października 2012 r. do 22 października 2012 roku. Trudno przyjąć, by wszystkie te osoby sprawujące istotne dla procesu budowlanego funkcje poświadczyli nieprawdę. Niezrozumiała jest także w tym kontekście sprzeczność twierdzeń powoda, który z jednej strony stoi na stanowisku, że prace zostały wykonane dopiero w dniu 27 listopada 2012 r. a z drugiej kary umowne nalicza tylko do dnia 12 listopada 2012 r. Co istotne w protokole odbioru robót z dnia 27 listopada 2012 r. stwierdzono z kolei, że roboty zostały wykonane do dnia 12 listopada 2012 r. Prawdopodobnie ta rozbieżność wynika z – jak wyżej wskazano - błędnego utożsamiania przez powoda terminu zakończenia robót z terminem usunięcia usterek. Ujawnienie natomiast podczas odbioru w dniu 7 listopada 2012 r. oraz kolejnych odbiorów w dniach 12 i 19 listopada 2012 r. usterek w przedmiocie umowy tego faktu (zakończenia robót) nie niweczy, a jedynie powoduje, że po stronie zamawiającego, czyli powoda zaktualizowały się określone uprawnienia wynikające ze stwierdzenia takich wad. Nie było zatem podstawy do naliczenia kary umownej za nieterminowe wykonanie przedmiotu umowy.

Jeśli chodzi o żądanie zapłaty kary umownej z tytułu nieterminowego usunięcia stwierdzonych wad i usterek to, jak jednoznacznie wynika z treści protokołu z dnia 27 listopada 2012 roku, na dzień sporządzenia tego protokołu zostały one usunięte zgodnie z terminem wyznaczonym pozwanemu w e-mailu z dnia 21 listopada 2012 r. Natomiast w istocie na dzień 27 listopada 2012 r. istniały pewne braki w dokumentacji powykonawczej, w szczególności brak było

oświadczenia kierownika budowy o wbudowaniu materiałów w trakcie wykonania robót oraz wykonaniu prac zgodnie ze sztuką budowlaną. Pozwany odmówił jednak podpisania tego protokołu w takim zastrzeżeniu. Zauważyć przy tym należy, że z zeznań świadków J. P., A. D. czy R. C. wynika, że pozwany dostarczył dokumentację powykonawczą na dzień odbioru, jednak była ona nieuporządkowana. Jak z kolei zeznał świadek H. L. (1) wykonawca, czyli pozwany dostarczył jedną teczkę z dokumentami ale dotyczyły one wszystkich trzech umów, w tym umowy z 10 września 2012 r., łączących strony. Powyższe powodowało, że trudno było przyporządkować poszczególne dokumenty do konkretnej umowy, z kolei część z nich była niezgodna z prawdą czy też nieaktualna. Świadek ten zeznał również, że na dzień 27 listopada 2012 roku nie było oświadczenia kierownika budowy. Niewątpliwie wszystkie te braki zostały usunięte w dniu 18 grudnia 2012 r. co dodatkowo potwierdza pismo pozwanego z tego dnia, z którego jednocześnie wynika, że przesyła ponownie uporządkowane wymagane dokumenty wraz z oświadczeniem kierownika budowy. W świetle powyższego nie można wykluczyć sytuacji, w której pozwany już na dzień odbioru złożył wszystkie dokumenty, jednak forma w jakiej to zrobił nie pozwalała na dokonanie precyzyjnej weryfikacji w chwili odbioru. Na powyższe wskazują choćby zeznania świadka T. K., który wskazał, że „wykonawca złożył dokumenty do wszystkich trzech umów, które nie były przypisane do poszczególnych umów” (k. 149 verte), potwierdzone zeznaniami świadka J. P. (k. 151 verte). W ocenie Sądu braki w tym zakresie nie spełniają jednak charakteru usterek. Podkreślić bowiem trzeba, co potwierdzają wszyscy świadkowie, że w dniu odbioru pozwany przedłożył dokumenty powykonawcze, a jedynie w sposób, który powodował po stronie zamawiającego (powoda) trudności w jego weryfikacji. Przesądza to co najwyżej o niezachowaniu staranności w tym zakresie od przedsiębiorcy i wykonawcy wymaganej. Istotne jest przy tym, że pozwany nie wiedział jakie konkretnie dokumenty mają być przedłożone, co ma zawierać wykaz dokumentów, a jest to uzasadnione bowiem w umowie wymogi odnośnie dokumentów opisane zostały jedynie ogólnikowo. Wobec tego także brak było podstaw do naliczenia pozwanemu kary umownej za nieterminowe usunięcie usterek. Odnosząc się do drugiej z łączących strony umów tj. z dnia 10 września 2012 r. na roboty uzupełniające w stosunku do podstawowych realizowanych w ramach umowy z dnia 3 lipca 2012 r. to niewątpliwie zlecone prace pozwany wykonał w terminie, a mianowicie do dnia 24 września 2012 r. Powyższe jednoznacznie wynika z treści protokołu odbioru spisane go w dniu 8 października 2012 r., w którym potwierdzono, że roboty zostały wykonane w okresie od 10 września 2012 r. do 24 września 2012 r., nadto wykonane zostały zgodnie z umową, dokumentacją oraz późniejszymi ustaleniami. Odbiór prac zrealizowanych na podstawie tej umowy nastąpił bez zastrzeżeń, z wyjątkiem braku dokumentacji w postaci atestów, deklaracji, certyfikatów, deklaracji zgodności, na usunięcie których wyznaczony został pozwanemu termin 12 października 2012 r. W przypadku tej umowy, podobnie jak przypadku umowy z dnia 3 lipca 2012 r. nie ulega wątpliwości, że pozwany przedłożył przynajmniej część wymaganej dokumentacji już w dniu 5 października 2012 r., co wynika zarówno z treści załącznika do protokołu z dnia 8 października 2012 roku jak i pisma przewodniego wystosowanego przez pozwanego zatytułowanego „Wykaz atestów, deklaracji, certyfikatów i aprobat odnoszących się do (...) (...) (...)1 przy Al. (...) w S.” (k.80). Bez wątpienia braki w tym zakresie zostały usunięte w dniu 18 grudnia 2012 r. Zdaniem Sądu z przyczyn jak podanych wyżej w zakresie umowy z dnia 3 lipca 2012 r. również te braki trudno uznać za niewykonanie prac w terminie. Taka sytuacja powinna być raczej traktowana w kategoriach pewnych niedociągnięć, braku staranności w zakresie obowiązku złożenia dokumentacji, która wszak została przedstawiona powodowi jednak nie spełniała oczekiwań, nie zawierając wszystkich niezbędnych elementów. W świetle powyższego brak było, zdaniem Sądu, podstaw do naliczenia kary umownej za zwłokę w realizacji umowy jak i za zwłokę w usunięciu wad. Mimo braku podstaw do dochodzenia kary umownej, Sąd odniósł się do zarzutu pozwanego podniesionego w odpowiedzi na pozew co do wysokości naliczonej kary uznając ten zarzut za niezasadny. Zgodnie bowiem z § 11 ust. 5 obu łączących strony umów dla celów naliczania kar umownych strony przyjęły wysokość wynagrodzenia brutto, o którym mowa w § 7 ust. 1 tj. 1 193 664,37 zł w przypadku umowy z dnia 3 lipca 2012 r. oraz 1 41 756,62 zł brutto w przypadku umowy z dnia 10 września 2012 r. Stan faktyczny został ustalony w oparciu o dowody pisemne załączone przez strony postępowania do składanych przez nie pism procesowych, zeznania świadków wnioskowanych przez strony postępowania oraz przesłuchanie pozwanego R. R.. Autentyczność dokumentów prywatnych nie była kwestionowana przez żadną ze stron. Sąd czyniąc ustalenia brał pod uwagę zeznania świadków J. W., T. K., J. P., A. D., A. B. (1) R. C. i H. L. (1), w zakresie w jakim pokrywały się z sobą oraz dokumentami zgromadzonymi w sprawie, w szczególności protokołami odbiorów robót i wykazami usterek.

Kierując się zasadą odpowiedzialności za wynik procesu oraz faktem, iż powód przegrał sprawę w całości, Sąd Okręgowy orzekając w oparciu o treść art. 98 § 1 i 3 k.p.c. zasądził w punkcie drugim wyroku od powoda na rzecz pozwanego kwotę 3617 złotych tytułem kosztów procesu. Na koszty te złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika procesowego w kwocie 3 600 złotych określone w oparciu o § 6 pkt 6 w zw. z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tj. Dz. U. 2013 r., poz. 461) oraz kwota 17 złotych tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Sygn. akt VIII GC 553/14

(...)

1. (...)

2. (...)